

Esialgne tõlge

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

29. veebruar 2024(*)

Eelotsusetaotlus – Inimtervishoius kasutatavad ravimid – Direktiiv 2001/83/EÜ – Artikkel 85c – Kohaldamisala – Ravimite kaugmüük üldsusele – Inimtervishoius kasutatavad käsimüügiravimid – Isikud, kes on saanud volituse või kellel on õigus pakkuda üldsusele ravimeid kaugmüügis – Liikmesriikide võimalus kehtestada oma territooriumil toimuva ravimite veebi-jaemüügi tingimused, mis põhinevad rahvatervise kaitsel – Infoühiskonna teenused – Direktiiv 98/34/EÜ – Direktiiv (EL) 2015/1535 – Ravimite veebimüügi eesmärgil apteekrite ja nende klientide kokkuviiamise teenus

Kohtuasjas C-606/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel cour d'appel de Paris' (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) 17. septembri 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. septembril 2021, menetluses

Doctipharma SAS

versus

Union des Groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO),

Pictime Coreyre,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud F. Biltgen, N. Wahl (ettekandja), J. Passer ja M. L. Arastey Sahún,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik K. Hötzel,

arvestades kirjalikku menetlust ja 19. aprilli 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Doctipharma SAS, esindajad: *avocats* V. Eppendahl, L. Lesur, M. Rivasi ja A. Robert ning *advocaat* M. Meulenbelt,
- Union des Groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO), esindajad: *avocats* S. Beaugendre ja M. Boccon-Gibod,
- Prantsuse valitsus, esindajad: G. Bain, V. Depenne, A.-L. Desjonquères, M. Guiresse ja N. Vincent,
- Tšehhi valitsus, esindajad: T. Machovičová, M. Smolek ja J. Vláčil,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello stato* M. Russo,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. Sipos ja F. Thiran,

olles 13. juuli 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada esiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (EÜT 1998, L 204, lk 37; ELT eriväljaanne 13/20, lk 337), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiviga 98/48/EÜ (EÜT 1998, L 217, lk 18; ELT eriväljaanne 13/21, lk 8) (edaspidi „direktiiv 98/34“), ning teiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT 2001, L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 69), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiviga 2011/62/EL (ELT 2011, L 174, lk 74) (edaspidi „direktiiv 2001/83“), artiklit 85c.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on Doctipharma SAS ja Union des Groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO) (jaemüügiapteekide ühenduste esindusühing) ning mis puudutab küsimust, kas Doctipharma välja töötatud ja hallatava platvormi vahendusel toimuv käsimüügiravimite veebimüük on õiguspärane.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 98/34

- 3 Direktiivi 98/34 artiklis 1 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- 2) *teenus* – infoühiskonna iga teenus ehk kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused.

Selle määratluse puhul tähendab:

- „vahemaa tagant“, et teenust osutatakse ilma osapoolte üheaegse kohalolekuta,
- „elektroonilisel teel“, et teenus saadetakse lähtepunktist ja võetakse sihtkohas vastu elektrooniliste andmetöötlus- (sh pakkimisseadmete) ja säilitusseadmete abil ning seda saadetakse, edastatakse ja võetakse vastu täielikult juhtmete või raadio kaudu, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil,
- „teenusesaaja isikliku taotluse alusel“, et teenust osutatakse andmeedastusena isikliku taotluse alusel.

[...]“.

Direktiiv 2001/83

- 4 Direktiivi 2001/83 artiklis 85c on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks selliste siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mis keelavad retsepti alusel väljastatavate ravimite kaugmüügi üldsusele infoühiskonna teenuste vahendusel, tagavad liikmesriigid, et ravimeid pakutakse [direktiivis 98/34] määratletud infoühiskonna teenuste vahendusel üldsusele kaugmüügis järgmistel tingimustel:

- a) füüsilisele või juriidilisele isikule, kes pakub ravimeid, on antud volitus või õigus pakkuda ravimeid üldsusele, sealhulgas ka kaugmüügis, vastavalt kõnealuse füüsilise või juriidilise isiku asukohaliikmesriigi õigusele;
- b) punktis a osutatud isik on teatanud oma asukohaliikmesriigile vähemalt järgmised andmed:
  - i) nimi või ärinimi ja alaline tegevuskoht, kust kõnealuseid ravimeid tarnitakse;
  - ii) ravimite infoühiskonna teenuste vahendusel üldsusele toimuva kaugmüügis pakkumise alguskuupäev;
  - iii) sel eesmärgil kasutatava veebisaidi aadress ja kogu veebisaidi identifitseerimiseks vajalik teave;
  - iv) kui see on asjakohane, nende ravimite VI jaotisele vastav liigitus, mida pakutakse infoühiskonna teenuste vahendusel üldsusele kaugmüügis.

Kõnealust teavet ajakohastatakse vastavalt vajadusele;

- c) ravimid on kooskõlas sihtliikmesriigi siseriikliku õigusega vastavalt artikli 6 lõikele 1;
- d) piiramata Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivis 2000/31/EÜ (infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta)[(EÜT 2000, L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399))] sätestatud teabenõudeid, hõlmab veebisait, kus pakutakse ravimeid, vähemalt järgmist:
  - i) pädeva asutuse või punkti b alusel teavitatud asutuse kontaktandmed;
  - ii) hüperlink lõikes 4 osutatud asukohaliikmesriigi veebisaidile;
  - iii) lõikes 3 osutatud ühine logo, mis on selgelt esitatud sellise veebisaidi igal veebilehel, mis on seotud ravimite kaugmüügis pakkumisega üldsusele. Ühisel logol on hüperlink lõike 4 punktis c osutatud loetelus sisalduva isiku kirjele.

2. Liikmesriigid võivad kehtestada rahvatervise kaitsel põhinevaid tingimusi nende territooriumil toimuva ravimite üldsusele kaug-jaemüügi jaoks, mis toimub infoühiskonna teenuste vahendusel.

[...]

6. Ilma et see piiraks direktiivi [2000/31] ja käesolevas jaotises sätestatud nõuete kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et tagada tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste kohaldamine nende isikute suhtes, kellele ei ole osutatud lõikes 1, ja kes pakuvad ravimeid üldsusele kaugmüügis infoühiskonna teenuste vahendusel ja kes tegutsevad asjaomase liikmesriigi territooriumil.“

Direktiiv 2011/62

5 Direktiivi 2011/62 põhjendused 21–24 on sõnastatud järgmiselt:

„(21) Ravimite ebaseaduslik müük interneti kaudu kujutab endast tõsist ohtu rahvatervisele, sest nii võivad üldsuseni jõuda võltsitud ravimid. Sellele ohule tuleb tähelepanu pöörata. Seejuures tuleks arvesse võtta asjaolu, et ravimite jaemüügi eritingimused on [Euroopa L]iidu tasandil ühtlustamata ja seetõttu võivad liikmesriigid Euroopa Liidu toimimise lepingu raames ravimite üldsusele tarnimisele tingimusi seada.

(22) Ravimite jaemüügi tingimuste vastavust liidu õigusele läbi vaadates võttis Euroopa Liidu Kohus („Euroopa Kohus“) teadmiseks, et ravimite terapeutiline mõju eristab neid oluliselt kõigist muudest kaupadest. Ühtlasi leidis Euroopa Kohus, et inimeste tervis ja elu on aluslepinguga kaitstud huvide seas esikohal ning liikmesriikidel tuleb otsustada, missugust rahvatervise kaitse

taset nad soovivad ja kuidas see saavutatakse. Kuna nimetatud tase võib liikmesriigiti erineda, peab liikmesriikidel olema õigus otsustada ravimite üldsusele tarnimise tingimuste üle oma territooriumil [(19. mai 2009. aasta kohtuotsus Apothekerammer des Saarlandes jt, C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316, punktid 19 ja 31)].

- (23) Arvestades ohuga rahvatervisele ja liikmesriikide õigusega määrata rahvatervise kaitse tase, on Euroopa Kohtu praktikas leitud, et liikmesriigid võivad põhimõtteliselt piirata ravimite jaemüüki ainult apteekritega [(19. mai 2009. aasta kohtuotsus Apothekerammer des Saarlandes jt, C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316, punktid 34 ja 35)].
- (24) Seetõttu ning võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, peaks liikmesriikidel olema võimalik kehtestada tingimusi, mis on põhjendatud rahvatervise kaitse tõttu, ravimite kaug-jaemüügile, mis toimub infoühiskonna teenuste vahendusel. Selliste tingimustega ei tohiks põhjendamatult piirata siseturu toimimist.“

Direktiiv (EL) 2015/1535

- 6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT 2015, L 241, lk 1), artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- b) „teenus“ – infoühiskonna iga teenus ehk kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused;

käesoleva mõiste puhul tähendab:

- i) „vahemaa tagant“, et teenust osutatakse ilma poolte üheaegse kohalolekuta,
- ii) „elektroonilisel teel“, et teenus saadetakse lähtepunktist ja võetakse sihtkohas vastu elektrooniliste andmetöötlus- (sh pakkimisseadmete) ja säilitusseadmete abil ning see saadetakse, edastatakse ja võetakse vastu täielikult juhtmete või raadio kaudu, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil,
- iii) „teenusesaaja isikliku taotluse alusel“, et teenust osutatakse andmeedastusena isikliku taotluse alusel;

Käesoleva mõiste alla mittekuuluvate teenuste näidisloetelu on sätestatud I lisas;

[...]“.

- 7 Selle direktiivi artiklis 10 on ette nähtud:

„Direktiiv 98/34/EÜ, mida on muudetud käesoleva direktiivi III lisa A osas loetletud õigusaktidega, tunnistatakse kehtetuks; see ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud kehtetuks tunnistatud direktiivi III lisa B osas ja käesoleva direktiivi III lisa B osas esitatud direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtaegadega.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt IV lisas esitatud vastavustabelile.“

- 8 Direktiivi 2015/1535 artikli 11 kohaselt jõustus direktiiv 7. oktoobril 2015 ehk kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Prantsuse õigus

- 9 Rahvatervise seadustiku (code de la santé publique) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „rahvatervise seadustik“) artikli L.5125-25 teises lõigus on sätestatud:

„Apteekritel on keelatud võtta vastu artiklis L.4211-1 nimetatud ravimite ja muude toodete või esemete tellimusi, mida üldkorras vahendavad vahendajad, ja tegelda sellisel viisil saadud tellimuse korral eespool nimetatud ravimite, toodete või esemete kaubanduse ja kojutoimetamisega.“

- 10 Nimetatud seadustiku artiklis L.5125-26 on sätestatud:

„Üldsusele on keelatud müüa artiklis L.4221-1 nimetatud mis tahes ravimeid, tooteid ja esemeid selliste agentuuride või osturühmade vahendusel või müügikohtades, mille omanikul või juhil ei ole artiklis L.4221-1 nimetatud diplomit, tunnistust või muud tõendit.“

- 11 Selle seadustiku artiklis L.5125-33 on ette nähtud:

„Ravimite elektrooniline kaubandus on majandustegevus, mille käigus apteeker pakub üldsusele veebis kaug-jaemüügiks inimintervishoius kasutatavaid ravimeid ja nende kättetoimetamist või korraldab seda ning jagab sellel eesmärgil veebis terviseteadet.“

Elektrooniline kaubandus toimub tegevusloaga apteegi veebisaidi kaudu.

Sellise veebisaidi võivad asutada ja seda käitada ainult järgmised proviisorid:

- 1° proviisor, kellele kuulub tegevusloaga apteek;
- 2° proviisor, kes peab ühistu- või kaevandusapteeki, mis on mõeldud üksnes selle liikmete teenendamiseks.

Proviisor, kellele kuulub tegevusloaga apteek või kes peab ühistu- või kaevandusapteeki, on enda veebisaidil avaldatud sisu ja ravimite elektroonilise kaubanduse tingimuste osas vastutav isik.

Tegevusloaga apteegi veebisaidi käitamisest võivad osaleda abiapteekrid, keda on selleks volitanud kuuendas lõigus nimetatud proviisor.

Proviisor, kes pärast tegevusloaga apteegi omaniku või pidaja surma tema asemele asub, võib käitada apteegi veebisaiti, mille varem on asutanud apteegi omanik.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 12 Doctipharma töötas välja veebisaidi www.doctipharma.fr, mida majutas Pictime Coreyre ja mille kaudu internetikasutajad said tegevusloaga apteekide veebilehtedelt osta farmaatsiatooteid ja käsimüügiravimeid.
- 13 Kuna jaemüügiapteekide ühenduste esindusühingu UDGPO hinnangul tegeles Doctipharma oma veebisaidi vahendusel osutatava teenuse tõttu ravimite elektroonilise kaubandusega, olemata siiski proviisor, pöördus see esindusühing Doctipharma ja Pictime Coreyre'i vastu tribunal de commerce de Nanterre'i (Nanterre'i kaubanduskohus, Prantsusmaa), paludes tuvastada asjaomase veebisaidi õigusvastasuse ja kohustada Doctipharmat sunniraha ähvardusel selle tegevuse lõpetama.
- 14 Tribunal de commerce de Nanterre (Nanterre'i kaubanduskohus) rahuldab 31. mai 2016. aasta kohtuotsusega UDGPO nõuded. See kohus tuvastas, et veebisait www.doctipharma.fr oli ravimite müügi osas õigusvastane, ning sisuliselt kohustas Doctipharmat lõpetama ravimite elektroonilise kaubanduse sellel veebisaidil.
- 15 Doctipharma esitas apellatsioonkaebuse cour d'appel de Versailles'le (Versailles' apellatsioonikohus, Prantsusmaa), kes 12. detsembri 2017. aasta kohtuotsusega tühistas esimese astme kohtu otsuse eelkõige põhjusel, et veebisait www.doctipharma.fr on tehniline platvorm, millel ravimeid otseselt ei turusta.

- 16 Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus) tühistas oma 19. juuni 2019. aasta otsusega selle kohtuotsuse põhjusel, et selles oli valesti kohaldatud rahvatervise seadustiku artikli L.5125-25 teist lõiku ja artiklit L.5125-26, ning saatis kohtuasja tagasi cour d'appel de Paris'le (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus. Cour de cassation (kassatsioonikohus) järeldas Doctipharma tegevusest – milleks on eelkõige tegevusloaga apteekide apteekrite ja potentsiaalsete klientide kokkuviiimine ravimimüügi eesmärgil –, et see äriühing tegutseb vahendajana ning osaleb seega ravimite elektroonilises kaubanduses, omamata proviisori kvalifikatsiooni, rikkudes nii rahvatervise seadustiku mainitud sätteid.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus väidab Doctipharma, et tema tegevus piirdub sellise ühiskasutatava lahenduse tehnilise käitamisega, mis on mõeldud tegevusloaga apteeki pidavatele apteekritele oma veebisaidi sisustamiseks ja käitamiseks. Selles küsimuses toetub Doctipharma ühelt poolt eeskätt direktiivi 2001/83 artiklile 85c. Teiselt poolt väidab ta, et põhikohtuasjale ei ole ülekantav 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsuses Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981) esitatud lahendus, mis puudutas Uberi mittekutseliste juhtide tegevust.
- 18 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et erinevalt Uberi juhtidest, kes ei ole kutselised juhid, on tegevusloaga apteeki pidavad apteekrid spetsialistid ravimimüügi alal ja ravimite kaugmüük elektroonilisel teel on üksnes ravimimüügi edasiarendus, ning et tema hinnangul ei sekku Doctipharma sel teel müüdavate ravimite hinna määramisse, mistõttu ta kahtleb, kas 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsuses Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981) esitatud Euroopa Kohtu tõlgenduse saab käesolevale juhtumile üle kanda.
- 19 Lõpuks rõhutab ta, et põhikohtuasja lahendanud Prantsuse kohtud on Doctipharma pakutava teenuse tunnusjoonte käsitlemisel ja direktiivi 2001/83 artikli 85c tõlgendamisel kasutanud vastandlikke lähenemisviise.
- 20 Neil asjaoludel otsustas cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas Doctipharma käesolevas kohtuotsuses kirjeldatud tegevust tema veebisaidil www.doctipharma.fr ja selle veebisaidi kaudu tuleb pidada „infoühiskonna teenuseks“ [direktiivi 98/34] tähenduses?
  2. Kui see on nii, siis kas Doctipharma käesolevas kohtuotsuses kirjeldatud tegevus tema veebisaidil www.doctipharma.fr ja selle veebisaidi kaudu kuulub [direktiivi 2001/83] artikli 85c kohaldamisalasse?
  3. Kas [direktiivi 2001/83] artiklit 85c tuleb tõlgendada nii, et keeld, mis tuleneb rahvatervise seadustiku artiklite L.5125-25 ja L.5125-26 tõlgendusest ja mille kohaselt on keelatud Doctipharma käesolevas kohtuotsuses kirjeldatud tegevus tema veebisaidil www.doctipharma.fr ja selle veebisaidi kaudu, kujutab endast rahvatervise kaitsel põhinevat piirangut?
  4. Kui vastus on eitav, siis kas [direktiivi 2001/83] artiklit 85c tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt on lubatud Doctipharma käesolevas kohtuotsuses kirjeldatud tegevus tema veebisaidil www.doctipharma.fr ja selle veebisaidi kaudu?
  5. Kui see on nii, siis kas Doctipharma tegevuse keeld, mis tuleneb tõlgendusest, mille Cour de cassation (kassatsioonikohus) andis rahvatervise seadustiku artiklitele L.5125-25 ja L.5125-26, põhineb rahvatervise kaitsel [direktiivi 2001/83] artikli 85c tähenduses?
  6. Kui vastus on eitav, siis kas [direktiivi 2001/83] artiklit 85c tuleb tõlgendada nii, et sellega on lubatud Doctipharma tegevus „infoühiskonna teenuse“ osutamisel?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 21 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Doctipharma tegevust tema veebisaidil www.doctipharma.fr ja selle veebisaidi kaudu tuleb pidada „infoühiskonna teenuseks“ direktiivi 98/34 tähenduses.
- 22 Ühelt poolt tuleb märkida, et direktiivi 2015/1535 artiklitest 10 ja 11 nähtuvalt tunnistati direktiiv 98/34 kehtetuks alates 7. oktoobrist 2015. Doctipharma osutab oma seisukohtades siiski asjaolule, et põhikohtuasjas kõne all olevaid teenuseid osutati kuni 2016. aastani, ning eelotsusetaotlusest nähtub, et 31. mai 2016. aasta kohtuotsusega kohustati Doctipharmat lõpetama ravimite elektrooniline kaubandus oma veebisaidil. Seega on põhikohtuasja asjaoludele *ratione temporis* kohaldatavad ka direktiivi 2015/1535 sätted.
- 23 Sellegipoolest tuleb tõdeda, et direktiivi 98/34 artikli 1 punkt 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkt b, milles on määratletud mõiste „infoühiskonna teenus“, on sõnastatud identselt.
- 24 Teiselt poolt nähtub kohtuasja Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et Doctipharma pakutavat teenust osutatakse veebisaidil ning see seisneb tegevusloaga apteekide, kes on kõnealuse teenusega liitunud, saitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiimises.
- 25 Järelikult tuleb lähtuda sellest, et esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et mõistega „infoühiskonna teenus“ nende sätete tähenduses on hõlmatud veebisaidil osutatav teenus, mis seisneb tegevusloaga apteekide, kes on kõnealuse teenusega liitunud, saitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiimises.
- 26 Vastavalt direktiivi 98/34 artikli 1 punktile 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktile b on mõistega „infoühiskonna teenus“ hõlmatud „kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused“.
- 27 Käesoleval juhul tuleb seoses neis sätetes ette nähtud viimase tingimusega meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei pea teenuse eest, mida osutab teenuseosutaja majandustegevuse raames, tingimata tasuma isikud, kes on teenuse saajad (vt selle kohta 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Mc Fadden*, C-484/14, EU:C:2016:689, punkt 41, ja 4. mai 2017. aasta kohtuotsus *Vanderborght*, C-339/15, EU:C:2017:335, punkt 36).
- 28 Seega ei ole põhikohtuasjas kõne all oleva teenuse direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tähenduses mõistega „infoühiskonna teenus“ hõlmatuna määratlemisel oluline asjaolu, et seda teenust osutatakse käsimüügiravimi ostjale tasuta, kuivõrd selle raames on kõnealuse teenuse osutaja ja seda teenust kasutav apteeker sõlminud teenuste tasu eest osutamise lepingu.
- 29 Samuti ei oma seoses sellega tähtsust asjaolu, et Doctipharma sõnul maksid tema platvormiga liitunud apteekrid talle müügi üldtingimuste alusel kindlasummalist tasu, või see Prantsuse valitsuse esile toodud asjaolu, et Doctipharma osutatud teenuse eest maksid Doctipharmale igakuist tellimustasu tema klientidest apteekrid ja ta pidas enda kasuks kinni platvormi kaudu toimunud müügi tulu protsentuaalse osa.
- 30 Sellest tuleneb, et põhikohtuasjas kõne all olevat teenust tuleb igal juhul käsitada tasu eest osutatud teenusena, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne teisiti.
- 31 Mis puudutab direktiivi 98/34 artikli 1 punktis 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktis b ette nähtud esimest ja teist tingimust, siis Doctipharma osutatava teenuse tunnusjooni arvestades saab seda käsitada vahemaa tagant ja elektrooniliselt osutatud teenusena nende sätete tähenduses, kuna klient ja apteeker viiakse kokku veebisaidi vahendusel, ilma et ühelt poolt teenuse osutaja ja teiselt poolt klient või apteeker oleksid kohal ühel ajal – millist asjaolu peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 32 Mis puudutab direktiivi 98/34 artikli 1 punktis 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktis b ette nähtud kolmandat tingimust, siis nähtub kohtuasja Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, eelkõige Doctipharma osutatava teenuse kirjeldusest, et seda teenust osutatakse ühelt poolt apteekri isiklikul taotlusel, kuna apteeker peab selle teenuse kasutamiseks vormistama tellimuse Doctipharma

veebisaidil, ja teiselt poolt kliendi isiklikul taotlusel, kuna klient peab looma kliendikonto, et pääseda enda valitud apteekri veebisaidile, et osta tellimuse alusel käsimüügi ravimeid.

- 33 Sellest järeldub, et selline teenus, nagu seda osutab Doctipharma, tuleb kvalifitseerida „infoühiskonna teenuseks“ direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tähenduses, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne teisiti.
- 34 Seda järeldust ei sea kahtluse alla 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsusest Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981), 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsusest Airbnb Ireland (C-390/18, EU:C:2019:1112) ja 3. detsembri 2020. aasta kohtuotsusest Star Taxi App (C-62/19, EU:C:2020:980) tulenev Euroopa Kohtu praktika.
- 35 Nimelt nähtub sellest kohtupraktikast, et teenus, mille eesmärk on viia omavahel kokku teist laadi teenuse kliendid ja teenuseosutajad ning mille puhul on täidetud kõik direktiivi 98/34 artikli 1 punktis 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktis b ette nähtud tingimused, tuleb kvalifitseerida „infoühiskonna teenuseks“, kui tegemist on teenusega, mis on eraldiseisev asjaomaste teenuseosutajate osutatavast teist laadi teenusest. Teistsugune järeldus tuleb aga teha siis, kui ilmneb, et kokkuviiamise teenus on sellise tervikteenuse lahutamatu osa, mille põhikomponent on õigusliku kvalifikatsiooni poolest muu teenus kui „infoühiskonna teenus“ (3. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Star Taxi App, C-62/19, EU:C:2020:980, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Nagu kohtujurist on märkinud oma ettepaneku punktides 28 ja 29, ei saa teenusega liitunud apteekide veebilehtedelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiamise teenus olla sellise tervikteenuse lahutamatu osa, mille põhikomponenti ei saa kvalifitseerida „infoühiskonna teenuseks“.
- 37 Võttes arvesse, et niisugusele teenusele kohaldatav eraldiseisev õiguslik regulatsioon puudub, ei tule järelikult esimesele küsimusele vastamisel arvesse võtta käesoleva kohtuotsuse punktis 34 nimetatud kohtuotsustest tulenevat tõlgendust ja kriteeriume.
- 38 Esitatud kaalutlustest lähtudes tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et nende sätete tähenduses mõistega „infoühiskonna teenus“ on hõlmatud veebisaidil osutatav teenus, mis seisneb selle teenusega liitunud apteekide saitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiamises.

Teine kuni kuues küsimus

- 39 Teise kuni kuuenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2001/83 artiklit 85c tuleb tõlgendada nii, et selle sätte alusel võivad liikmesriigid keelata sellise teenuse osutamise, mis seisneb selle teenusega liitunud apteekide veebisaitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiamises teatava veebisaidi vahendusel.
- 40 Sellega seoses tuleb meenutada, et direktiivi 2011/62 artikli 1 punktiga 20 lisati direktiivi 2001/83 VIIa jaotis „Kaugmüük üldsusele“. Selles jaotises on muu hulgas artikkel 85c, milles on reguleeritud ravimite kaugmüük üldsusele.
- 41 Sellest sättest nähtub esiteks, et liikmesriigid peavad lubama käsimüügiravimite kaugmüüki üldsusele direktiivis 98/34 määratletud infoühiskonna teenuste vahendusel. Liikmesriigi õigusnormidega võib keelata ainult retseptiravimite kaugmüügi üldsusele.
- 42 Teiseks on artikli 85c lõikes 1 sätestatud infoühiskonna teenuste vahendusel toimuva kaugmüügi puhul isikute, ravimite ja veebisaitide osas kohaldatavad tingimused, mille järgimise liikmesriigid peavad tagama.
- 43 Konkreetselt on mainitud lõike 1 punktis a täpsustatud, et ravimeid pakkuvale füüsilisele või juriidilisele isikule peab „vastavalt selle isiku asukohaliikmesriigi õigusaktidele“ olema antud volitus või luba pakkuda selliseid ravimeid kaugmüügis.

- 44 Liikmesriikide pädevust on täiendatud artikli 85c lõikega 6, mille kohaselt on liikmesriikidel samuti pädevus näha ette karistused muudele kui kõnealuse artikli lõikes 1 osutatud isikutele, kes direktiivis 98/34 määratletud infoühiskonna teenuste vahendusel pakuvad üldsusele ravimeid kaugmüügis.
- 45 Järelikult on üksnes liikmesriigid pädevad määrama kindlaks need füüsilised või juriidilised isikud, kes on volitatud pakkuma üldsusele ravimeid kaugmüügis või kellel on selleks luba.
- 46 Mis puudutab tingimusi, mis peavad olema täidetud infoühiskonna teenuste vahendusel toimuva üldsusele kaugmüügi puhul, siis tuleb märkida, et direktiivi 2001/83 artikli 85c lõike 2 kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada tingimused, millele peab vastama infoühiskonna teenuste vahendusel toimuv ravimite kaug-jaemüük üldsusele.
- 47 Nagu nähtub selle sätte sõnastusest, võivad liikmesriigid selliseid jaemüügi tingimusi kehtestada siiski vaid siis, kui need „põhinevad rahvatervise kaitsel“.
- 48 Selleks et teha kindlaks, kas niisugune teenus, nagu seda osutab Doctipharma, võib olla direktiivi 2001/83 artikli 85c lõike 1 punkti a alusel kehtestatud riigisiseste õigusnormide alusel keelatud, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas käsimüügiravimite veebimüügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiamise teenuse tunnusjooni arvestades osutab selle teenuse osutaja müüjaid ja klientide kokku viies üksnes oma teenust, mis on eraldiseisev müügist, või tuleb seda teenuseosutajat ennast käsitada müügiteenuse osutajana.
- 49 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne puhtfaktilise hinnangu põhjal kindlaks teha, kas käsimüügiravimite müüja on Doctipharma või apteekrid, kes kasutavad Doctipharma osutatavat teenust, mitte Doctipharma osutatud teenuse olemuse väljaselgitamine, kuna see teenus on igal juhul – nagu Euroopa Kohus märkis vastuses esimesele küsimusele – infoühiskonna teenus.
- 50 Kui selle analüüsi tulemusel jõutakse Doctipharma osutatud teenuse eripära arvestades järeldusele, et teda ennast tuleb käsitada müügiteenuse osutajana, ei ole direktiivi 2001/83 artikli 85c lõike 1 punktiga a vastuolus see, kui tema asukohaliikmesriik keelab sellise teenuse osutamise.
- 51 Nimelt on käesoleva kohtuotsuse punktides 43–45 nähtuvalt üksnes liikmesriigid pädevad määratlema isikud, kellel on õigus müüa üldsusele käsimüügiravimeid kaugmüügi teel infoühiskonna teenuste vahendusel. Prantsuse ametiasutused võivad seega lubada üksnes proviisori kvalifikatsiooniga isikutel tegeleda selliste ravimite üldsusele kaugmüügiga mainitud teenuste vahendusel.
- 52 Seevastu juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu tuvastusel seisneb see teenus üksnes müüjate ja klientide kokkuviiamises, mistõttu Doctipharma osutatav teenus on müügist eraldiseisev teenus, ei saa seda teenust direktiivi 2001/83 artikli 85c lõike 1 punkti a alusel keelata põhjusel, et Doctipharma osales ravimite elektroonilises kaubanduses, omamata proviisori kvalifikatsiooni.
- 53 Sellises olukorras ei ole Doctipharma osutatav teenus pealegi hõlmatud ravimite üldsusele „[kaug-]jaemüügi tingimuste“ mõistega direktiivi 2001/83 artikli 85c lõike 2 tähenduses ning see ei saa olla keelatud selle sätte alusel.
- 54 Nimelt tuleb veebisaidil osutatav teenus, mis seisneb selle teenusega liitunud apteekide veebisaitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiamises, esimesele küsimusele antud vastusest nähtuvalt kvalifitseerida „infoühiskonna teenuseks“ direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 2 ja direktiivi 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tähenduses.
- 55 Direktiivi 2001/83 artikli 85c lõikes 1 on aga sõnaselgelt ette nähtud – ilma et see piiraks liikmesriikide nende õigusaktide kohaldamist, millega keelatakse retseptiravimite kaugmüük üldsusele –, et liikmesriigid tagavad, et ravimeid pakutakse üldsusele kaugmüügis infoühiskonna teenuste vahendusel, nagu need on määratletud direktiivis 98/34.
- 56 Seega ei oleks loogiline asuda seisukohale, et liikmesriigid võivad keelata sellise teenuse kasutamise direktiivi 2001/83 artikli 85c lõike 2 alusel.

57 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele kuni kuuendale küsimusele vastata, et direktiivi 2001/83 artiklit 85c tuleb tõlgendada nii, et selle sätte alusel võib liikmesriik keelata sellise teenuse osutamise, mis seisneb selle teenusega liitunud apteekide veebisaitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiimises teatava veebisaidi vahendusel, kui selle teenuse tunnusjooni arvesse võttes selgub, et nende ravimite müügiga tegeleb asjaomase teenuse osutaja ise, ilma et ta oleks enda asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel selleks volitatud või omaks vastavat luba.

Kohtukulud

58 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiviga 98/48/EÜ, artikli 1 punkti 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord, artikli 1 lõike 1 punkti b**

tuleb tõlgendada nii, et

nende sätete tähenduses mõistega „infoühiskonna teenus“ on hõlmatud veebisaidil osutatav teenus, mis seisneb selle teenusega liitunud apteekide saitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiimises.

2. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiviga 2012/62/EL, artiklit 85c**

tuleb tõlgendada nii, et

selle sätte alusel võib liikmesriik keelata sellise teenuse osutamise, mis seisneb selle teenusega liitunud apteekide veebisaitidelt käsimüügiravimite müügi eesmärgil apteekrite ja klientide kokkuviiimises teatava veebisaidi vahendusel, kui selle teenuse tunnusjooni arvesse võttes selgub, et nende ravimite müügiga tegeleb asjaomase teenuse osutaja ise, ilma et ta oleks enda asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel selleks volitatud või omaks vastavat luba.

Allkirjad

---

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.